

'Waarom Regout niet kwam per trein'

Het is algemeen bekend dat een paar dagen warm zomerweer kan ontladen in hevige onweersbuien, die overstromingen en onbedwingbare modderstromen in het door erosie aangetaste Zuid-Limburgse Heuvelland veroorzaken. Een van de plekken die geregeld te lijden hebben van dit soort ongemak, is de spoorlijn langs Geulle. In het tijdschrift 'Heemkundesnippers Maasstreek' van oktober 1987 wijdde Jean Voncken een artikel aan een aantal verzakkingen op het spoortraject tussen Bunde en Elsloo, onder andere die van zondag 25 september 1892.

ontspoord

Een daarin opgenomen gedicht van een onbekende rijmelaar naar aanleiding van de gebeurtenissen van 1892 gaat uitvoerig in op de 'ontspoorde' verhouding van onze beroemde stadgenoot Petrus Regout (1801-1878) met deze lijn sinds de aanleg in 1864/1865. Het luidt als volgt:

'Een groot industrieel in porselein,
Moest o zo vaak in Holland zijn.
Met een koets kwam hij dan naar Beek,
Soms wel twee maal in de week.
De oude Demandt moest hem rijden,
Maar Renkens zou hij nooit vermijden.
Een flinke borrel deed hem goed,
Dan ging het weer met flinke spoed.
Door wind of regen of door zon,
Naar het Beeker spoorlijn-station.
Demandt kreeg dan 2 stuks 5-franken,
'Meneer Regout, ik moet je danken.'

Waarom Regout niet kwam per trein,
Dat zou een heel verhaal zijn.
Hij had gewaarschuwd voor de berg,
Die was een spoorlijn al te erg.
Die spoorlijn door het Geulse land,
Bestond volgens hem vooral uit zand.

En op een goede vroege morgen,
Zat men dan ook in de zorgen.
Een trein kwam plots met volle vaart,
Maar een geulenaar vrij onvervaard
Liep met een rode zakdoek voor zijn leven
Om de machinist een sein te geven.
Veel mensen heeft hij zo gered,
Want de trein kon stoppen net.
En voor de trein in het gat kon rijden,
Heeft hij de reizigers kunnen bevrijden.
De beloning was zowaar
Tien guldens maar.
En Regout kreeg zoals toen bleek,
Groot gelijk met zijn rit naar Beek.
En in Den Haag kwam men tot zaken,
Om 't spoor in Geulle eindelijk goed te maken.'

bemoelial

Al in februari 1864 had Regout in een 'Open Brief aan de Tweede Kamer van de Staten-Generaal' zijn ongenoegen geuit over de betaling en rentevergoeding voor onteigende grond tussen Maastricht en Beek ten behoeve van de aanleg van de spoorweg. In december van hetzelfde jaar verscheen zijn beroemde brochure 'Wat heeft Limburg voor den heer Thorbecke, de heer Thorbecke voor Limburg gedaan?' Regout verweet de eerste minister, onder wiens departement ook het spoorwegwezen ressorteerde, 'bemoeialligheid' en het afgaan op adviezen van ingenieurs zonder veel ervaring met spoorwegen en de bodemgesteldheid ter plaatse. Een grote verzakking in april was geen aanleiding tot bodemsonderingen. Pas na een nieuwe grote verzakking in oktober, voorafgegaan door kleinere in augustus en september, besloot men het tracé oostwaarts te verleggen. Toen de lijn in 1865 zonder verdere problemen in exploitatie kwam, was Regout nog steeds niet tevreden en liet hij een speciale brochure verschijnen onder de veelzeggende titel 'Peut-on se servir en toute sécurité de la ligne du chemin de fer de l'état de Maestricht à Sittard?' (Kan men volkomen veilig gebruik maken van de staatsspoorlijn van Maastricht naar Sittard?) Hijzelf vond van niet en liet zich voor zijn talrijke reizen naar Den Haag steeds per koets van kasteel Vaeshartelt naar het station Beek-Elsloo brengen.

De grote verzakking van 1892 - Petrus Regout was toen al veertien jaar dood - vond plaats vlak na het passeren van de eerste personentrein richting Maastricht, die daar om 7.59 uur moest aankomen. Een volgende goederentrein kon nog net voor het gat stoppen door het moedige gedrag van D. Knoppen uit Geulle, de 'geulenaar vrij onvervaard' uit het gedicht. Eerst in 1931 zou een methode gevonden worden om grote calamiteiten te voorkomen. Volgens Petrus Regout hadden de ingenieurs bij de aanleg veel ellende kunnen voorkomen, als ze de geschiedenis van Limburg beter zouden hebben gekend. Hij citeerde in een bijvoegsel van zijn brochure tegen Thorbecke de 'Ami des intérêts du Limbourg' van 6 december 1864.

Regout heeft gelijk

Deze krant herinnerde aan een passage over Geulle in de 'Vaderlandsche Geographie' van W.A. Bachiene, voormalige predikant en hoogleraar sterre- en aardrijkskunde aan de Illustre School te Maastricht, waarna de ingenieurs op de korrel werden genomen: 'Ziehier hetgeen wij opzigtens de bewuste plek in een historisch werk van het jaar 1791 gevonden hebben. Sprekend over de Geulle, zegt de schrijver: "Den 14 Maart 1772 deed zich een buitengewoon verschijnsel bij dit dorp voor. Eene bron, die met groote kracht zich uit den berg stortte, schiep eene ware rivier en sleepte, met eenige brokken van den berg, boomen mede, die in de nabijheid groeiden. Daarna vlood de stroom minder hevig en hield eindelijk geheel op."

Indien dus de heeren ingenieurs, die de plans hebben gemaakt, beter met de geschiedenis van onze provincie bekend waren geweest of zich de moeite hadden gegeven het terrein te sonderen, dan zou het Gouvernement nu niet genoodzaakt zijn honderdduizenden in het bosch van Geulle te laten zitten, geld, dat aan bijna niemand voordeel aanbrengt, behalve aan enkele individuen, die er werk gevonden hebben.' Mocht Petrus Regout nog tot nu toe geleefd hebben, dan zou hij regelmatig in de gelegenheid zijn geweest om zijn gelijk te claimen.

bron

Brochures van Petrus Regout, 1864-1865; Heemkundesnippers Maastreek, 1987.

auteur

Frans Roebroeks en Jo Luyten